

SPORAZUM O ZAŠTITI KITOVA *Ceatacea* U CRNOM MORU, SREDOZEMNOM MORU I SUSJEDNOM ATLANTSKOM PODRUÈJU

Ugovorne stranke,

prisjećaju se kako Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja, 1979., potiče međunarodnu suradnju na planu zaštite migratornih vrsta;

usto se prisjećaju se kako je treći sastanak Konferencije ugovornih stranaka Konvencije, održan u Ženevi, u rujnu 1991., apelirao na suradnju među državama područja rasprostranjenja, s ciljem zaključenja, pod pokroviteljstvom Konvencije, mnogostranoga sporazuma o zaštiti malih kitova Sredozemnoga i Crnoga mora;

shvaćaju se kako su kitovi sastavni dio morskoga ekološkog sustava koji valja očuvati na dobrobit sadašnjega i budućih naraštaja te kako je njihova zaštita zajednički problem;

shvaćaju se važnost uklapanja napora u spašavanju kitova u djelatnosti vezane uz društveno-gospodarski razvoj ugovornih stranaka obuhvaćenih ovim Sporazumom, uključujući pomorske djelatnosti, poput ribarstva i slobodne plovidbe, sukladno s međunarodnim pravom;

svjesne kako na stanje zaštite kitova mogu nepovoljno utjecati čimbenici kao što su propadanje i narušavanje njihovih staništa, onečišćenje, pomanjkanje izvora hrane, uporaba i ostavljanje neselektivne ribarske opreme te namjerni i slučajni ulov;

uvjere ne kako osjetljivost kitova na takve prijetnje opravdava primjenu posebnih mjera zaštite, tamo gdje one već nisu na snazi, u državama ili regionalnim organizacijama ekonomske zajednice, suverenima i/ili mjerodavnima za bilo koji dio svoga područja, te u državama čija se plovila pod zastavom bave djelatnostima koje mogu utjecati na zaštitu kitova izvan granica državne mjerodavnosti;

naglašavaju se potrebu promicanja i olakšavanja suradnje među državama, regionalnim organizacijama ekonomske zajednice, međuvladinim organizacijama i nevladinim resorom, na zaštiti kitova Crnoga mora, Sredozemnoga mora, voda koje povezuju rečena mora i susjednoga atlantskog područja;

uvjere ne kako će zaključci višestranoga sporazuma i njegova primjena usuglašenim, zajedničkim djelovanjem znatno doprinijeti zaštiti kitova i njihovih staništa na najdjelotvorniji način, te donijeti usputne dobrobiti i drugim vrstama;

potvrđuju se kako su, usprkos prošlim ili tekućim znanstvenim istraživanjima, poznavanje biologije, ekologije i populacijske dinamike kitova nedovoljni, te kako je nužno razvijati suradnju na istraživanju i praćenju rečenih vrsta, kako bi se mjere zaštite mogle u cijelosti primjenjivati;

dalje potvrđuju se kako će djelotvorna primjena takvoga sporazuma, u duhu solidarnosti, zahtijevati pružanje pomoći nekim državama područja rasprostranjenja u istraživanju, poduci i praćenju kitova i njihovih staništa, kao i uspostavi ili poboljšanju znanstvenih i administrativnih ustanova;

priznaju se važnost drugih globalnih i regionalnih instrumenata bitnih za zaštitu kitova, koje su potpisale mnoge ugovorne stranke, poput Međunarodne konvencije o uređenju kitolova, 1946.; Konvencije o zaštiti Sredozemnoga mora od onečišćenja, 1976.; njezinih

odnosnih protokola i Akcijskoga plana zaštite kitova u Sredozemnom moru, usvojenoga pod njezinim pokroviteljstvom 1979.; Konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa, 1979.; Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, 1982.; Konvencije o biološkoj raznolikosti, 1992.; Konvencije o zaštiti Crnoga mora od onečišćenja, 1992.; i Globalnoga akcijskoga plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš, o zaštiti, upravljanju i iskorištavanju morskih sisavaca, usvojenoga 1984.; kao i inicijativa, među ostalim, Glavnog vijeća za ribarstvo u Sredozemlju, Međunarodnoga povjerenstva za znanstvena istraživanja Sredozemlja te Međunarodnoga povjerenstva za zaštitu atlantskih tuna,

sporazumjele su se kako slijedi:

Članak I. Opseg, definicije i tumačenje

1.a) Zemljopisni opseg ovoga Sporazuma, dalje u tekstu "područje Sporazuma", sastoji se od svih morskih voda Crnoga mora i Sredozemlja te njihovih zaljeva i mora, kao i s njima povezanih ili međusobno povezujućih unutarnjih voda te atlantskoga područja, s kojim zapadno od Gibraltarskoga tjesnaca graniči Sredozemno more. Za potrebe ovoga Sporazuma:

- Crno more s jugozapada je omeđeno linijom koja povezuje rtove Kelaga i Dalyan (Turska);
- Sredozemno more s istoka je omeđeno južnim granicama tjesnaca Dardanelle između svjetionika Mehmetik i Kumkale (Turska) i na zapad meridijanom koji prolazi kroz svjetionik Rt Spartel, na ulazu u Gibraltarski tjesnac i
- susjedno atlantsko područje zapadno od Gibraltarskoga tjesnaca na istoku je omeđeno meridijanom koji prolazi kroz svjetionik Rt Spartel, a i na zapadu linijom koja povezuje svjetionike Rt. St. Vincente (Portugal) i Casablanca (Maroko).

b) Ništa u ovom Sporazumu niti bilo koji dokument usvojen na temelju ovoga Sporazuma, neće utjecati na prava i obveze, sadašnje i buduće zahtjeve ili pravna gledišta bilo koje države u odnosu na pravo mora ili Konvenciju iz Montreuxa, od 20. srpnja 1936. (*Convention concernant le régime des détroits*), osobito na prirodu i raspon pomorskih područja, granice pomorskih područja među državama nasuprotnih ili susjednih obala, slobodu plovidbe otvorenim morem, prava i modalitete prolaza kroz tjesnace koji se koriste u međunarodnoj plovidbi i prava nedužnoga prolaza teritorijalnim morem, kao ni na prirodu i raspon ovlasti obalne države, države zastave i države luke.

c) Niti jedna radnja ili djelatnost poduzeta slijedom ovoga Sporazuma neće tvoriti temelj za zahtjev, prigovor na, niti osporavanje bilo kojega zahtjeva glede državne suverenosti ili ovlasti.

2. Ovaj se Sporazum odnosi na sve kitove koji se kreću područjem obuhvaćenim djelomično ili u cijelosti ovim Sporazumom ili koji slučajno ili povremeno zalaze u područje Sporazuma, popis kojih je sadržan u Dodatku 1. ovom Sporazumu.

3. Za potrebe ovoga Sporazuma:

- a) "kitovi" označavaju životinje, uključujući jedinke vrsta, podvrsta ili populacija iz skupina *Odontoceti* ili *Mysticeti*;

- b) “Konvencija” znaèi Konvenciju o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja, 1979.;
- c) “tajništvo Konvencije” znaèi tijelo uspostavljeno prema èlanku IX. Konvencije;
- d) “tajništvo Sporazuma” znaèi tijelo uspostavljeno prema èlanku III., stavku 7. ovoga Sporazuma;
- e) “Znanstveni odbor” znaèi tijelo uspostavljeno prema èlanku III., stavku 7. ovoga Sporazuma;
- f) “podruèje rasprostranjenja” oznaèava sve dijelove vode koje kit naseljava, u kojima privremeno boravi ili koje prelazi u bilo koje vrijeme na svojem uobièajenom selidbenim putu unutar podruèja Sporazuma;
- g) “država podruèja rasprostranjenja” oznaèava svaku državu èija suverenost i/ili ovlast pokriva bilo koji dio podruèja rasprostranjenja populacije kitova, obuhvaæene ovim Sporazumom, ili državu èija se plovila pod zastavom u podruèju Sporazuma bave djelatnostima koje mogu utjecati na zaštitu kitova;
- h) “regionalna organizacija ekonomske zajednice” oznaèava organizaciju koju èine suverene države, a koja je mjerodavna za pregovaranje, zakljuèivanje i provedbu međunarodnih sporazuma koji se bave pitanjima obuhvaæenima ovim Sporazumom;
- i) “ugovorna stranka” oznaèava državu podruèja rasprostranjenja ili regionalnu organizaciju ekonomske zajednice za koju je ovaj Sporazum na snazi;
- j) “podregija”, ovisno o dotiènom kontekstu, oznaèava ili regiju koja obuhvaæa obalne države Crnoga mora ili regiju koja obuhvaæa obalne države Sredozemnoga mora i susjednoga atlantskoga podruèja; svako spominjanje u Sporazumu država odreðene podregije smatrat æe se kako oznaèava države èiji je bilo koji dio teritorijalnih voda obuhvaæen dotiènom podregijom te države èija se plovila pod zastavom u toj podregiji bave djelatnostima koje mogu utjecati na zaštitu kitova dotiène podregije; i
- k) “stanište” oznaèava svako podruèje unutar podruèja rasprostranjenja kitova u kojem oni privremeno ili stalno obitavaju, a osobito hranilišta, podruèja razmnožavanja i selidbene puteve.

Uz to, pojmovi odreðeni èlankom I., podstavcima 1a) do e) te i) Konvencije, imat æe isto znaèenje, *mutatis mutandis*, i u ovom Sporazumu.

4. Ovaj Sporazum je sporazum u smislu èlanka IV. stavka 4., Konvencije.

5. Dodaci ovom Sporazumu èine njegov sastavni dio, i svako spominjanje Sporazuma ukljuèuje spominjanje njegovih dodataka.

Èlanak II. Svrha i mjere zaštite

1. Ugovorne stranke æe poduzeti usuglašene mjere kako bi postigle i održale povoljan status zaštite kitova. U tu svrhu, ugovorne stranke æe zabraniti i poduzeti sve potrebne mjere

kako bi ukinule, tamo gdje to još nije uèinjeno, svaki namjeran lov na kitove, te æe suraðivati na stvaranju i održavanju mreže posebno zaštiæenih podruèja radi zaštite kitova.

2. Svaka ugovorna stranka može uvažiti izuzeæe od zabrane odreðene prethodnim stavkom samo u hitnim sluèajevima koje navodi Dodatak 2., stavak 6. ili, po primitku preporuke Znanstvenoga odbora, u svrhu nesmrtonosnoga *in-situ* istraživanja, usmjerenoga na održavanje povoljnoga statusa zaštite kitova. Dotiæna ugovorna stranka odmah æe izvijestiti Ured i Znanstveni odbor, putem tajništva Sporazuma, o svakom tako uvaženom izuzeæu. Tajništvo Sporazuma æe o izuzeæu bez oklijevanja izvijestiti najprikladnijim putem sve ugovorne stranke.

3. Uz to, ugovorne stranke æe provoditi, u okviru granica svoje suverenosti i/ili ovlasti, te u skladu sa svojim meðunarodnim obvezama, mjere zaštite, istraživanja i gospodarenja, propisane Dodatkom 2. ovom Sporazumu, koje æe se odnositi na sljedeæa pitanja:

- a) usvajanje i provedbu dræavnoga zakonodavstva;
- b) procjenu i upravljanje meðusobnim odnosima ljudi i kitova;
- c) zaštitu staništa;
- d) istraživanje i praæenje;
- e) osposobljavanje sustava, prikupljanje i razdiobu informacija, poduku i obrazovanje i
- f) intervencije na hitne sluèajeve.

Mjere koje se odnose na ribarsku djelatnost primjenjivat æe se u svim vodama pod njihovom suverenošæu i/ili ovlasti i izvan tih voda, u smislu svakog plovila pod njihovom zastavom ili prijavljenoga na njihovom podruèju.

4. U primjeni gore propisanih mjera, ugovorne stranke æe se pridržavati naèela opreza.

Èlanak III. Sastanak ugovornih stranaka

1. Sastanak ugovornih stranaka bit æe tijelo zaduæeno za donošenje odluka u okviru ovoga Sporazuma.

2. Depozitar æe sazivati, uz savjetovanje s tajništvom Konvencije, zasjedanje Sastanka ugovornih stranaka ovoga Sporazuma ne kasnije od godine dana po danu njegova stupanja na snagu. Nakon toga, tajništvo Sporazuma sazivat æe, uz savjetovanje s tajništvom Konvencije, redovna zasjedanja Sastanka ugovornih stranaka u razmacima od najviše tri godine, ukoliko Sastanak ugovornih stranaka ne odluèi drugaèije.

3. Tajništvo Sporazuma æe sazvati izvanredno zasjedanje Sastanka ugovornih stranaka na pisani zahtjev najmanje dviju treæina stranaka.

4. Ujedinjeni narodi, njihove specijalizirane agencije, Meðunarodna agencija za atomsku energiju, sve dræave koje nisu ugovorne stranke ovoga Sporazuma, tajništva drugih globalnih i regionalnih konvencija ili sporazuma koji se bave, meðu ostalim, zaštitom kitova, kao i regionalne i podregionalne uprave za ribarstvo, mjerodavne za vrste koje privremeno ili stalno borave u podruèju Sporazuma, mogu na zasjedanjima Sastanka ugovornih stranaka biti

zastupljene putem promatrača. Sve druge agencije ili tijela tehnički osposobljena na području zaštite kitova mogu na zasjedanjima Sastanka ugovornih stranaka biti zastupljena putem promatrača, ukoliko se najmanje jedna trećina nazočnih ugovornih stranaka tome ne usprotivi. Jednom primljen na zasjedanje Sastanka ugovornih stranaka, promatrač će i dalje imati pravo nazočnosti na sastancima ukoliko se jedna trećina ugovornih stranaka tome ne usprotivi najmanje trideset dana prije početka zasjedanja.

5. Samo ugovorne stranke imaju pravo glasa. Svaka će ugovorna stranka imati po jedan glas. Regionalne organizacije ekonomske zajednice koje su ugovorne stranke ovoga Sporazuma koristit će, u stvarima unutar svoje ovlasti, pravo glasa brojem glasova jednakim broju svojih država članica koje su ugovorne stranke Sporazuma. Regionalna organizacija ekonomske zajednice neće koristiti svoje pravo glasa ukoliko njezine države članice koriste svoje, i obrnuto.

6. Sve odluke Sastanka ugovornih stranaka usvajat će se konsenzusom, osim ukoliko s obzirom na članak X. Sporazuma, nije određeno drugačije. Ipak, ukoliko nije moguće postići konsenzus u pitanjima koja obuhvaćaju dodaci Sporazumu, odluku može usvojiti dvotrećinska većina ugovornih stranaka koje su nazočne i glasuju. U slučaju izglasavanja, svaka ugovorna stranka može, unutar stotinu i pedeset dana, pisanim putem izvijestiti Depozitara o svojoj namjeri neprimjenjivanja rečene odluke.

7. Na svom prvom zasjedanju, Sastanak ugovornih stranaka će:

- a) usvojiti pravila procedure;
- b) uspostaviti tajništvo Sporazuma koje će obavljati tajničke dužnosti navedene u članku IV. ovoga Sporazuma;
- c) u svakoj podregiji odrediti, unutar postojećih ustanove, koordinacijsku jedinicu koja će omogućivati primjenu mjera propisanih Dodatkom 2. ovom Sporazumu;
- d) izabrati Ured, prema članku VI.;
- e) uspostaviti Znanstveni odbor, prema članku VII.;
- f) odabrati oblik i sadržaj izvješća ugovornih stranaka o provedbi Sporazuma, prema članku VIII.

8. Na svakom od svojih redovnih zasjedanja, Sastanak ugovornih stranaka će:

- a) razmatrati znanstvene ocjene statusa zaštite kitova u području Sporazuma, bitne za njihov opstanak, kao i čimbenike koji bi mogli na njih nepovoljno utjecati;
- b) na temelju izvješća ugovornih stranaka i tajništva Sporazuma, razmatrati postignut napredak postignut te poteškoće na koje se naišlo u provedbi ovoga Sporazuma,
- c) izraditi preporuke ugovornim strankama koje smatra nužnima ili primjerenima te prihvatiti specifične aktivnosti koje će doprinijeti poboljšanju djelotvornosti Sporazuma;
- d) ispitati i odlučiti o prijedlozima izmjena i dopuna, prema potrebi, na ovaj Sporazum;

- e) prihvatiti proraèun za sljedeæe finansijsko razdoblje i odluèiti o svim pitanjima koja se odnose na finansijsko ureðenje ovoga Sporazuma;
- f) razmotriti ureðenje tajništva Sporazuma, koordinacijskih jedinica i Znanstvenoga odbora;
- g) usvojiti izvještæe koje æe se priopæiti ugovornim strankama ovoga Sporazuma i konferenciji ugovornih stranaka Konvencije;
- h) dogovoriti okvirno vrijeme i mjesto održavanja sljedeæega sastanka i
- i) raspraviti sva druga pitanja vezana uz provedbu ovoga Sporazuma.

Èlanak IV. Tajništvo Sporazuma

1. Uz prethodno odobrenje konferencije ugovornih stranaka Konvencije, u okviru tajništva Konvencije uspostaviti æe se tajništvo Sporazuma. Ukoliko u bilo koje vrijeme tajništvo Konvencije ne bude u stanju ispuniti ovu ulogu, Sastanak ugovornih stranaka napraviti æe drugaèiji raspored.

2. Uloge tajništva Sporazuma bit æe sljedeæe:

- a) organizacija i usluge na zasjedanjima Sastanka ugovornih stranaka;
- b) povezivanje i olakšavanje suradnje meðu ugovornim strankama i državama podruèja rasprostranjenja koje nisu njegove ugovorne stranke, te meðuнародnim i državnim tijelima èije djelatnosti su izravno ili neizravno bitne za zaštitu kitova u podruèju Sporazuma;
- c) pomoæ ugovornim strankama u provedbi ovoga Sporazuma, osiguravajuæi sklad meðu podregijama i putem mjera usvojenih sukladno s drugim vaææim meðuнародnim instrumentima;
- d) provedba odluka koje mu povjeri Sastanak ugovornih stranaka;
- e) usmjeravati pozornost Sastanka ugovornih stranaka, na svako pitanje koje se odnosi na ovaj Sporazum;
- f) na svakom redovnom zasjedanju Sastanka ugovornih stranaka, predoèiti izvještæe o radu tajništva Sporazuma, koordinacijskih jedinica, Ureda i Znanstvenoga odbora, te o provedbi Sporazuma, temeljem informacija dobivenih od ugovornih stranaka i iz drugih izvora;
- g) provoditi proraèun ovoga Sporazuma;
- h) svekolikoj javnosti pružati informacije glede ovoga Sporazuma i njegovih ciljeva i
- i) obavljati sve druge uloge koje mu povjeri Sastanak ugovornih stranaka u okviru ovoga Sporazuma.

3. Tajništvo Sporazuma æe, uz konzultacije sa Znanstvenim odborom i koordinacijskim jedinicama, omoguæiti pripremu smjernica koje æe obuhvatiti *inter alia*:

- a) smanjenje ili uklanjanje, u najveæoj moguæoj mjeri i za potrebe ovoga Sporazuma, nepovoljnoga meðusobnog odnosa ljudi i kitova;
- b) metode zaštite staništa i gospodarenja prirodnim bogatstvima u smislu u kojem se one odnose na kitove;
- c) interventne mjere;
- d) metode spašavanja.

Èlanak V. Koordinacijske jedinice

1. Uloge podregionalnih koordinacijskih jedinica bit æe sljedeæe:

- a) u odgovarajuæim podregijama olakšati provedbu djelatnosti omoguæenih u Dodatku 2. ovom Sporazumu, sukladno s uputama Sastanka ugovornih stranaka;
- b) prikupljati i procjenjivati informacije koje æe ubrzati ostvarivanje ciljeva i provedbu Sporazuma te osigurati odgovarajuæu razdiobu tih informacija; i
- c) opsluživati sastanke Znanstvenoga odbora i prireðivati izvješæa koja æe se priopæivati Sastanku ugovornih stranaka putem tajništva Sporazuma.

Na svakom zasjedanju Sastanka ugovornih stranaka, prema potrebi, razmatrat æe se imenovanje koordinacijskih jedinica i njihove uloge.

2. Svaka æe koordinacijska jedinica, uz savjetovanje sa Znanstvenim odborom i tajništvom Sporazuma, omoguæiti pripremu niza meðunarodnih pregleda i izdanja, uz njihovo redovno dopunjavanje, ukljuèujuæi:

- a) izvješæa o stanju populacije i populacijskim trendovima, kao i nepotpunosti znanstvenih spoznaja;
- b) podregionalni imenik tijela državne uprave, istraživaèkih i središta za spašavanje, znanstvenika i nevladinih udruga koji se bave kitovima.

Èlanak VI. Ured

1. Sastanak æe ugovornih stranaka izabrati Ured koji æe sastojati od predsjedatelja te svih potpredsjedatelja Sastanka ugovornih stranaka i usvojiti pravilnik rada Ureda, prema prijedlogu tajništva Sporazuma. Predsjedatelj Znanstvenoga odbora pozivat æe se na sastanke Ureda u svojstvu promatraæa. Kada god to bude nužno, tajništvo Sporazuma pružat æe tajniæke usluge.

2. Ured æe:

- a) izrađivati opæenite smjernice politike i davati radna i financijska usmjerenja tajništvu Sporazuma i koordinacijskim jedinicama glede provedbe i promicanja Sporazuma;
  - b) provoditi, između zasjedanja Sastanka ugovornih stranaka, one privremene djelatnosti u njegovo ime koje æe smatrati potrebnima ili koje æe mu dodijeliti Sastanak ugovornih stranaka;
  - c) zastupati ugovorne stranke pred vladom države domaæina tajništva Sporazuma i vladama država Sastanka ugovornih stranaka, depozitara i drugih međunarodnih organizacija, u pitanjima vezanima uz ovaj Sporazum i njegovo tajništvo.
3. Na zahtjev svoga predsjedatelja, Ured æe se redovno sastajati jednom godišnje, uz poziv tajništva Sporazuma, koje æe ugovorne stranke izvješæivati o nadnevku, mjestu i dnevnom redu takvih sastanaka.
4. Ured æe za svako zasjedanje Sastanka ugovornih stranaka izrađivati izvješæe o svom djelovanju, koje æe tajništvo Sporazuma uoæi zasjedanja razaslati svim ugovornim strankama.

Èlanak VII. Znanstveni odbor

1. U svojstvu savjetodavnoga tijela Sastanka ugovornih stranaka bit æe uspostavljen Znanstveni odbor, koji æe se sastojati od osoba stručno osposobljenih na podruèju znanosti zaštite kitova. Sastanak æe ugovornih stranaka uloge Znanstvenoga odbora povjeriti postojeæoj organizaciji u podruèju Sporazuma kojom je osigurana uravnotežena zemljopisna zastupljenost.
2. Sastanke Znanstvenoga odbora sazivat æe tajništvo Sporazuma na zahtjev Sastanka ugovornih stranaka.
3. Znanstveni odbor æe:
- a) davati savjete Sastanku ugovornih stranaka u znanstvenim i tehnièkim pitanjima koja utjeæu na provedbu Sporazuma, kao i pojedinaènim ugovornim strankama između zasjedanja, gdje je to prikladno, putem koordinacijske jedinice odgovarajuæepodregije;
  - b) razmatrati smjernice prema èlanku IV., stavku 3., ocjenjivati preglede priređene sukladno s Dodatkom 2. ovom Sporazumu i oblikovati preporuke Sastanku ugovornih stranaka glede njihove razrade, sadržaja i primjene;
  - c) provoditi znanstveno ocjenjivanje statusa zaštite populacija kitova;
  - d) razmatrati razvoj i usuglašenost međunarodnih programa istraživanja i praæenja i davati preporuke Sastanku ugovornih stranaka glede provođenja daljnjih istraživanja;
  - e) omoguæivati razmjenu znanstvenih informacija imetoda zaštite;

- f) za svako zasjedanje Sastanka ugovornih stranaka priređivati izvješće o radu, koje će podnijeti tajništvu Sporazuma ne kasnije od stotinu i dvadeset dana prije zasjedanja Sastanka ugovornih stranaka i odmah putem tajništva Sporazuma razaslati svim ugovornim strankama;
  - g) pravodobno savjetovati o izuzećima o kojima je izvješteno sukladno s člankom II., stavkom 2.;
  - h) obavljati, prema potrebi, druge zadaće koje mu povjeri Sastanak ugovornih stranaka.
4. Znanstveni odbor, uz savjetovanje s Uredom i odnosnim koordinacijskim jedinicama, može prema potrebi uspostaviti radne skupine koje će se baviti specifičnim zadacima. Sastanak ugovornih stranaka dogovorit će stalan iznos proračunskih sredstava za ovu svrhu.

Članak VIII. Komunikacija i izvješćivanje

Svaka će ugovorna stranka:

- a) odrediti središnju žarišnu točku za ovaj Sporazum i bez odgađanja priopćiti ime, adresu i brojeve središnje žarišne točke tajništvu Sporazuma, kako bi se isti odmah razaslali drugim ugovornim strankama i koordinacijskim jedinicama;
- b) za svako redovno zasjedanje Sastanka ugovornih stranaka, počevši s drugim zasjedanjem, pripremati izvješće o svojoj provedbi Sporazuma, s osobitim osvrtom na mjere zaštite i znanstvena istraživanja te praćenje koje je provela. Oblik takvih izvješća odredit će se na prvom zasjedanju Sastanka ugovornih stranaka i preispitivati prema potrebi na svakom sljedećem zasjedanju. Svako se izvješće ima podnijeti tajništvu najkasnije stotinu i dvadeset dana uoči otvorenja zasjedanja Sastanka ugovornih stranaka za koje je priređeno, a primjerke kojega će tajništvo Sporazuma uoči zasjedanja razaslati svim ugovornim strankama.

Članak IX. Financijski raspored

1. Visinu doprinosa proračunu ovoga Sporazuma odredit će Sastanak ugovornih stranaka na svom prvom zasjedanju. Niti od jedne regionalne organizacije ekonomske zajednice neće se očekivati doprinosa veći od iznosa 2,5 posto administrativnih troškova.
2. Odluke koje se tiču proračuna, kao i sve promjene visine doprinosa koje se mogu pokazati nužnima, usvojit će Sastanak ugovornih stranaka konsenzusom.
3. Sastanak ugovornih stranaka može utemeljiti dodatnu zakladu za zaštitu koja bi prikupljala dobrovoljne priloge ugovornih stranaka ili iz bilo kojeg drugog izvora, kako bi se povećala sredstva raspoloživa za praćenje, istraživanje, poduku ljudi i projekte zaštite kitova.

4. Na ugovorne stranke se također apelira glede pružanja tehničke i financijske dvostrane i mnogostrane pomoći državama područja Sporazuma, koje su zemlje u razvoju ili zemlje s gospodarstvima u tranziciji, a za u provedbu odredbi ovoga Sporazuma.

5. Tajništvo Sporazuma povremeno će razmatrati moguće mehanizme osiguranja dodatnih sredstava, uključujući financijsku i tehničku pomoć za provedbu ovoga Sporazuma, te o svojim nalazima izvješćivati Sastanak ugovornih stranaka.

Članak X. Izmjene i dopune Sporazuma

1. Izmjene i dopune ovoga Sporazuma mogu se donositi na svakom redovnom i izvanrednom zasjedanju Sastanka ugovornih stranaka.

2. Svaka ugovorna stranka može predlagati izmjene i dopune Sporazuma. Tekst svake predložene izmjene i dopune i njezino obrazloženje imaju se priopćiti tajništvu Sporazuma najkasnije stotinu i pedeset dana uoči otvorenja zasjedanja. Tajništvo će Sporazuma preslike odmah proslijediti ugovornim strankama. Sve se primjedbe ugovornih stranaka na tekst imaju priopćiti tajništvu Sporazuma najkasnije šezdeset dana uoči otvaranja zasjedanja. Tajništvo će ugovornim strankama proslijediti, najranije nakon zadnjeg dana roka za podnošenje primjedbi, sve primjedbe podnijete do toga dana.

3. Svaki naknadni dodatak, odnosno svaka izmjena i dopuna Sporazuma, a koja nije izmjena i dopuna njegovoga dodatka, usvaja se dvotrećinskom većinom ugovornih stranaka koje su nazočne i glasuju, te stupa na snagu, za one ugovorne stranke koje su ih prihvatile, prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada je dvije trećine ugovornih stranaka Sporazuma na dan usvajanja naknadnoga dodatka, odnosno izmjena i dopuna, kod depozitara položilo svoje isprave o prihvatu. Za svaku ugovornu stranku koja položi ispravu o prihvatu nakon dana kada su dvije trećine ugovornih stranaka položile svoje isprave o prihvatu, naknadni dodatak, odnosno izmjene i dopune, stupit će na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana polaganja isprave o prihvatu.

4. Sve izmjene i dopune nekoga dodatka Sporazumu usvajat će dvotrećinskom većinom ugovorne stranke koje su nazočne i glasuju i za sve ugovorne stranke one će stupiti na snagu stotinu i pedesetoga dana po danu njihova usvajanja na Sastanku ugovornih stranaka, osim za ugovorne stranke koje su stavile rezervu sukladno sa stavkom 5. ovoga članka.

5. Tijekom stotinu i pedesetdnevnoga razdoblja iz stavka 4. ovoga članka, svaka ugovorna stranka može notifikacijom depozitaru staviti rezervu spram neke izmjene i dopune dodatka Sporazumu. Rečena se rezerva može povući notifikacijom depozitaru, nakon čega izmjena i dopuna stupa na snagu za dotičnu ugovornu stranku tridesetoga dana po danu povlačenja rezerve.

Članak XI. Učinak ovoga Sporazuma na zakonodavstvo i međunarodne konvencije

1. Odredbe ovoga Sporazuma neće utjecati na pravo bilo koje ugovorne stranke glede zadržavanja ili usvajanja strožih mjera zaštite kitova i njihovih staništa, kao ni na prava ili obveze bilo koje ugovorne stranke, a koje proizlaze bilo iz koje postojeće povelje, konvencije

ili sporazuma, èija je ona ugovorna stranka, osim tamo gdje bi primjena prava i obveza ugrožavala zaštitu kitova.

2. Ugovorne stranke æe ovaj Sporazum provoditi sukladno sa svojim pravima i obvezama prema pravu mora.

Èlanak XII. Rješavanje sporova

1. Svaki spor koji se može razviti među dvjema ugovornim strankama ili između više ugovornih stranaka, glede tumaèenja ili primjene odredbi ovoga Sporazuma, prepustit æe se pregovorima između ugovornih stranaka u sporu ili pak posredovanju, odnosno pomirbi putem treæe strane, ukoliko je to prihvatljivo zainteresiranim ugovornim strankama.

2. Ukoliko spor nije moguæe razriješiti sukladno sa stavkom 1. ovoga èlanka, ugovorne stranke mogu uz obostranu suglasnost predati spor arbitraži ili sudskoj nagodbi. Arbitražna, odnosno sudska odluka, obvezivat æe ugovorne stranke koje su predale spor.

Èlanak XIII. Potpisivanje, ratifikacija, prihvata, odobrenje ili pristup

1. Ovaj æe Sporazum biti otvoren za potpisivanje svakoj državi područja rasprostranjenja, bez obzira leže li područja pod njezinom ovlašæu unutar područja Sporazuma ili ne, ili regionalnoj organizaciji ekonomske zajednice èija je najmanje jedna èlanica država područja rasprostranjenja, bilo:

a) potpisom bez rezerve glede ratifikacije, prihvata ili odobrenja, bilo

b) potpisom uz rezervu glede ratifikacije, prihvata ili odobrenja, nakon èega slijedi ratifikacija, prihvata ili odobrenje.

2. Ovaj æe Sporazum biti otvoren za potpisivanje u Monaku, do dana njegova stupanja na snagu.

3. Ovaj æe Sporazum biti otvoren za pristup svakoj državi područja rasprostranjenja ili regionalnoj organizaciji ekonomske zajednice, spomenutoj u gornjem stavku 1., na dan nakon dana stupanja Sporazuma na snagu.

4. Isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu polagat æe se kod depozitara.

Èlanak XIV. Stupanje na snagu

1. Ovaj Sporazum stupa na snagu prvoga dana treæega mjeseca nakon dana kojega je najmanje sedam obalnih država područja Sporazuma ili regionalnih organizacija ekonomske zajednice, èije su najmanje dvije èlanice iz podregije Crnoga mora i najmanje pet iz podregije Sredozemnoga mora te susjednoga atlantskog područja, bez rezerve glede ratifikacije, prihvata ili odobrenja potpisalo ili položilo svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, sukladno s èlankom XIII. ovoga Sporazuma.

2. Za svaku državu područja rasprostranjenja ili regionalnu organizaciju ekonomske zajednice koja je:

- a) potpisala bez rezerve glede ratifikacije, prihvata ili odobrenja;
- b) ratificirala, prihvatila ili odobrila ili
- c) pristupila

ovom Sporazumu nakon dana kada ga je bez rezerve potpisao, ili ratificirao, prihvatio ili odobrio onoliko broj država područja Sporazuma koliki je potreban za omogućenje njegova stupanja na snagu, ovaj će Sporazum stupiti na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana po potpisu bez rezerve ili polaganja od strane dotične države njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

Članak XV. Rezerve

Odredbe ovoga Sporazuma ne podliježu općim rezervama. Ipak, svaka država može staviti posebne rezerve glede posebno omeđenoga dijela svojih unutarnjih voda, prilikom potpisa bez rezerve glede ratifikacije, prihvata ili odobrenja ili, već prema slučaju, prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu. Takvu rezervu može staviti država koja ju je stavila povući u bilo koje vrijeme, notifikacijom depozitaru; dotičnu državu neće obvezivati primjena Sporazuma na vode koje su predmetom rezerve sve do isteka tridesetoga dana po povlačenju rezerve.

Članak XVI. Otkazivanje

Svaka ugovorna stranka može u bilo koje vrijeme otkazati sudionništvo u ovome Sporazumu notifikacijom depozitaru. Otkazivanje postaje punovažno dvanaest mjeseci pošto je depozitar primio notifikaciju.

Članak XVII. Depozitar

1. Izvornici ovoga Sporazuma na arapskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku, čiji su tekstovi podjednako vjerodostojni, bit će položeni u Vladi Kneževine Monako, koja će biti depozitar. Depozitar će prenositi ovjerene preslike Sporazuma svim državama i regionalnim organizacijama ekonomske zajednice navedenima u članku XIII., stavku 1. ovoga Sporazuma, te tajništvu Sporazuma po njegovoj uspostavi.

2. Odmah po stupanju ovoga Sporazuma na snagu, njegov će ovjereni preslik depozitar prenijeti Tajništvu Ujedinjenih naroda, radi unosa i objave, sukladno s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda.

3. Depozitar će sve države područja Sporazuma i regionalne organizacije ekonomske zajednice koje su Sporazum potpisale ili mu pristupile, izvješćivati o sljedećem:

- a) svakom potpisivanju;
- b) svakom polaganju isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu;
- c) stupanju na snagu ovoga Sporazuma, svih njegovih naknadnih dodataka kao i svih izmjena i dopuna Sporazuma ili njegovih dodataka;
- d) svakoj stavljenoj rezervi glede nekoga naknadnoga dodatka ili izmjena i dopuna dodatka;
- e) svakoj notifikaciji o povlačenju rezerve i
- f) svakoj notifikaciji o otkazivanju ovoga Sporazuma.

Depozitar æe svim dȓavama i regionalnim organizacijama ekonomske zajednice koje su ovaj Sporazum potpisale ili mu pristupile te tajništvu Sporazuma, prenijeti tekst svake rezerve, svakoga naknadnoga dodatka i svake izmjene i dopune Sporazuma ili njegovih dodatak.

U potvrdu gore navedenoga su, niŹe potpisani opunomoæenici, propisno za to ovlašteni, potpisali ovaj Sporazum.

Sastavljeno u Monaku, dvadeset i æetvrtoga dana mjeseca studenoga 1996. godine.

DODATAK 1.

INDIKATIVNI POPIS KITOVA CRNOGA MORA NA KOJE SE ODNOSI OVAJ SPORAZUM

PHOCOENIDAE

Phocoena phocoena obalni dupin

DELPHINIDAE

Tursiops truncatus dobri dupin
Delphinus delphis obièni dupin, mali dupin

INDIKATIVNI POPIS KITOVA SREDOZEMNOG MORA I SUSJEDNOGA ATLANTSKOG PODRUÈJA NA KOJE SE ODNOSI OVAJ SPORAZUM

PHOCOENIDAE

Phocoena phocoena obalni dupin

DELPHINIDAE

Steno bredanensis grubozubi dupin
Grampus griseus glavati dupin
Tursiops truncatus dobri dupin
Stenella coeruleoalba prugasti dupin
Delphinus delphis obièni dupin, mali dupin
Pseudorca crassidens crni dupin
Orcinus orca orka, kit ubojica
Globicephala melas bjelogrli dupin

ZIPHIIDAE

Mesoplodon densirostris Blainvilleov kit
Ziphius cavirostris Cuvierov kit

PHYSETERIDAE

Physeter macrocephalus ulješura

KOGIIDAE

Kogia simus patuljasta ulješura

BALAENIDAE

Eubalaena glacialis ledni kit

BALAENOPTERIDAE

Balaenoptera acutorostrata kljunasti kit
Balaenoptera borealis sjeverni kit
Balaenoptera physalus veliki kit
Megaptera novaeangliae grbavi kit

Ovaj Sporazum odnosi se i na sve kitove koji nisu navedeni u ovom dodatku ali koji mogu sluèajno ili povremeno zalaziti u područje Sporazuma.

DODATAK 2. PLAN ZAŠTITE

Ugovorne stranke æ, u najveæoj moguæoj mjeri, s obzirom na svoje gospodarske, tehniæke i znanstvene sposobnosti, poduzimati sljedeæe mjere zaštite kitova, dajuæi prvenstvo zaštiti onih vrsta odnosno populacija za koje je Znanstveni odbor utvrdio najnepovoljniji status zaštite, te istražvanju područja ili vrsta o kojima ne postoji dovoljno podataka.

1. Usvajanje i provedba državnih zakona i propisa

Ugovorne stranke ovoga Sporazuma usvojiti æ zakonodavne, regulacijske ili administrativne mjere potrebne za osiguranje potpune zaštite kitova u vodama pod njihovom suverenošæu i/ili ovlašæu i izvan tih voda, što se tiæe bilo kojega plovila pod njihovom zastavom ili prijavljenoga unutar njihova teritorija, a koje se bavi djelatnostima koje bi mogle utjecati na zaštitu kitova. U tu svrhu, ugovorne stranke æ:

- a) izrađivati i primjenjivati mjere svođenja na najmanju mjeru nepovoljnih uèinaka ribarstva na status zaštite kitova. Osobito, niti jednom se plovilu neæe dopustiti držnje na palubi ili uporaba u ribolovne svrhe mrež ili mrež èija pojedinaèna ili ukupna duljina prelazi 2,5 kilometra;
- b) uvesti ili dopuniti propise s ciljem sprjeèavanja otpuštanja ribarske opreme u more ili njezinoga ostavljanja da pluta po površini te zahtijevati neposredno oslobađanje kitova sluèajno uhvaæenih u ribarsku opremu i to u uvjetima koji im osiguravaju preživljavanje;
- c) zahtijevati provođenje procjene utjecaja radi stvaranja temelja, bilo za dopuštanje, bilo za zabranjivanje nastavka ili daljnjega razvoja djelatnosti koje bi mogle utjecati na kitove ili na njihovo stanište u području Sporazuma, ukljuèujuæi ribarstvo, istražvanje i iskorištavanje dobara na otvorenom moru, nautiæke sportove, turizam i promatranje kitova, kao i utvrđivanje uvjeta pod kojima se takve djelatnosti smiju provoditi;
- d) urediti ispuste u more i usvojiti u okviru drugih prikladnih pravnih instrumenata strož norme, za oneèišæavala za koje se vjeru je kako imaju nepovoljne uèinke na kitove, te
- e) nastojati ojaèati ili stvoriti državne ustanove putem kojih bi se promicala provedba Sporazuma.

2. Procjena i upravljanje međusobnim odnosima ljudi i kitova

Ugovorne stranke æ, u suradnji s odgovarajuæim međunarodnim organizacijama, prikupljati i analizirati podatke o izravnim i neizravnim međusobnim odnosima ljudi i kitova, što se tiæe, *inter alia*, ribolova, industrijskih i turistièkih djelatnosti te oneèišæenja s kopna i iz mora. Prema potrebi, ugovorne stranke æ poduzeti odgovarajuæe sanacijske mjere i razraditi smjernice i/ili kodekse ponašanja, u svrhu uređenja, odnosno upravljanja takvim djelatnostima.

3. Zaštita staništa

Ugovorne stranke æ nastojati uspostaviti i upravljati posebno zaštićenim područjima za kitove, koja odgovaraju područjima koja kitovima služe kao staništa i/ili koja su im važni izvori hrane. Takva posebno zaštićena područja treba uspostaviti u okviru Konvencije o zaštiti Sredozemnoga mora od onečišćenja, 1976., i njezinoga odgovarajuæeg protokola, ili u okviru nekih drugih primjerenih instrumenata.

4. Istraživanje i praćenje

Ugovorne stranke æ provoditi usuglašeno, zajedniæko istražvanje kitova i omogućavati razvoj novih metoda poboljšanja njihove zaštite. Ugovorne stranke æ osobito:

- a) pratiti stanje i trendove vrsta koje obuhvaæa ovaj Sporazum, osobito onih u slabo istraženim područjima ili vrsta o kojima postoji malo podataka, kako bi se olakšala izrada mjera zaštite;
- b) surađivati na utvrđivanju selidbenih puteva, područja razmnožavanja i hranilišta vrsta koje obuhvaæa ovaj Sporazum, kako bi se odredila područja u kojima bi možda kao posljedicu trebalo urediti ljudsko djelovanje;
- c) ocijeniti hranidbene potrebe vrsta koje obuhvaæa Sporazum i tome prilagoditi ribarske propise i metode;
- d) razraditi programe sustavnoga istražvanja mrtvih, nasukanih, ranjenih ili bolesnih životinja, kako bi se utvrdile glavne vrste međusobnih odnosa s ljudskim djelatnostima i prepoznale glavne opasnosti i moguæe prijetnje i
- e) omogućati razvoj pasivnih akustičnih metoda praćenja populacija kitova.

5. Osposobljavanje sustava, prikupljanje i razdioba informacija, poduka i obrazovanje

Uzimajući u obzir različite potrebe i stupnjeve razvoja država područja rasprostranjenja, ugovorne stranke æ ponajprije dati prednost osposobljavanju sustava kako bi se postigao određeni stupanj stručnosti za provedbu ovoga Sporazuma. Ugovorne stranke æ surađivati na razradi zajedniækih pomagala za prikupljanje i razdiobu informacija o kitovima i na organizaciji tečajeva i obrazovnih programa. Takve radnje treba provoditi zajedniæki na podregionalnoj razini i na razini Sporazuma, uz potporu tajništva Sporazuma, koordinacijskih jedinica i Znanstvenoga odbora, te u suradnji s mjerodavnim međunarodnim ustanovama i organizacijama. Rezultati æ biti dani na uvid svim ugovornim strankama. Ugovorne stranke æ osobito surađivati na sljedeæem:

- a) razradi sustava prikupljanja podataka o promatranju, sluæajnom ulovu, nasukavanju, epizootici i drugim pojavama vezanima uz kitove;
- b) pripremi popisa tijela državne uprave, istražvaèkih i središta za spašavanje, znanstvenika i nevladinih udruga koji se bave kitovima;
- c) pripremi imenika postojeæih zaštićenih područja ili područja pod upravom koja bi mogla doprinijeti zaštiti kitova, kao i morskih područja od potencijalne važnosti za zaštitu kitova;

- d) pripremi imenika državnih i međunarodnih propisa, vezanih uz zaštitu kitova;
- e) uspostavi, prema potrebi, podregionalne ili regionalne banke podataka za pohranu informacija prikupljenih prema gornjim stavcima a) do d);
- f) pripremi podregionalnoga ili regionalnog informacijskog biltena o djelatnostima zaštite kitova ili izradi priloga za postojeću publikaciju s istom svrhom;
- g) pripremi uputa s informacijama, uputa za osvježavanje i prepoznavanje, namijenjenih korisnicima na moru;
- h) temeljem regionalnih spoznaja, pripremi sinteze veterinarskih preporuka za spašavanje kitova i
- i) razradi i provedbi programa poduke o metodama zaštite, osobito na temu promatranja, puštanja na slobodu, prijevoza i pružanja prve pomoći, kao i postupanja u hitnim slučajevima.

6. Postupanje u hitnim slučajevima

Ugovorne stranke æ kroz uzajamnu suradnju i kada god to bude moguæ i nužno, razrađivati i provoditi interventne mjere za kitove koje obuhvaæa ovaj Sporazum, u iznimno nepovoljnim ili opasnim uvjetima. Osobito, ugovorne stranke æ:

- a) prirediti, u suradnji s mjerodavnim tijelima, planove intervencija koji æ se primjenjivati u sluæaju ugroženosti kitova u području Sporazuma, kao što su onečišæenja velikih razmjera, opasno nasukavanje ili epizootika;
- b) ocijeniti sposobnosti potrebne za operacije spašavanja ranjenih ili bolesnih kitova i
- c) prirediti kodeks ponašanja prema kojem æ se ravnati ukljuæena središta ili laboratoriji.

U sluæaju neželjenoga događaja koji bi zaht ijevao usvajanje neposrednih mjera suzbijanja pogoršanja statusa zaštite jedne ili više populacija kitova, ugovorna stranka od odgovarajuæ koordinacijske jedinice moţe zatraži da o tome upozori zainteresirane ugovorne stranke, kako bi se uspostavio mehanizam ubrzane zaštite populacije za koju je utvrđena izloženost osobito neugodnoj opasnosti.

